

Poua Nova de la Franquesa

Moià

Ubicació

Comarca:	Moianès
Lloc/Adreça:	Al sud de la vila. Ctra. C-59. A prop de la Franquesa, a uns metres de la Poua Vella.
Emplaçament	A prop de la riera de Castelnou.
Coordenades:	
Latitud:	41.79493
Longitud:	2.10099
UTM Est (X):	425307
UTM Nord (Y):	4627399

Classificació

Número de fitxa	08138 - 208
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Element arquitectònic
Estil / època:	Modern
Segle	XVII
Any	1632
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	Està coberta de vegetació
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	Ref. Cad. 08137A008000020000IM
Fitxes associades:	
<u>Poua Vella de la Franquesa</u>	
Autoria de la fitxa	Cristina Casinos
Data de registre de la fitxa:	dv., 13/07/2018 - 02:00

Descripció

Poua de gel feta amb parament de pedra regular amb dues portes orientades a l'est i a l'oest. Quasi tota la poua està soterrada. Té aproximadament uns 14 m d'alçada per uns 9 m de diàmetre. El sostre interior és amb volta de pedres regulars amb morter de calç; és conserva tot.

Els murs de la poua tenen uns dos metres de gruix i es poden observar caminant pel perímetre exterior on també s'observen els forats que va deixar la bastida que es va fer servir per a la seva construcció.

Observacions:

El travessar de fusta segurament permetia el sistema de politja per accedir a l'interior del pou. Es tracta d'una de les poues més grans de la comarca podia emmagatzemar aproximadament uns 673 m³ de gel.

Història

Els pous de gel es van construir i van obtenir la seva màxima rendibilitat en el decurs dels segles XVII, XVIII i part del s. XIX, quan la fabricació i comercialització de gel era una bona inversió i font d'ingressos. No obstant i això, durant la 1a meitat del s. XX alguns pous van continuar funcionant malgrat l'aparició de l'electricitat i del gel artificial. Els últims pous en funcionament ja no comercialitzaven sinó que produïen per consum propi.

Les condicions necessàries per a la construcció d'un pou de gel són: la proximitat a vies de comunicació, amb llocs de consum no gaire allunyat i la seva instal·lació en llocs de fortes glaçades i bones aigües.

El gel es recollia a l'hivern a les basses o rieres properes al pou. Es tallava en blocs i s'emmagatzemava per capes recobertes de palla, vegetació i fragments de gel trossejats fins que a l'estiu i segons la demanda, s'anava extraient i era transportat en sàrries també cobertes de palla. Aquesta neu o gel s'utilitzava per conservar aliments, pel transport d'aquests, en algunes manufactures gastronòmiques com ara gelats, orxates... i també amb finalitat mèdica i terapèutica.

La comarca natural del Moianès havia estat una de les principals productores de gel natural junt amb el Montseny. Proveïen Barcelona i altres ciutats catalanes.

Segons C. Candi en els municipis de Moià, Sant Quirze de Safaja i Castellterçol hi va haver més de 20 pous de glaç en funcionament des del s. XVIII.

La Poua Nova propietat de la masia de la Franquesa va ser construïda a mitjans del s. XVII, degut a l'increment de demanda de glaç en tot Catalunya i a l'èxit que estava tenint la Poua Vella de la Franquesa, per la societat que van crear els hereus de la casa de la Franquesa i Mn. Benet Saiol, prevere de Moià. L'any 1637 va ser venuda a Pere Mas i posteriorment va passar a ser administrada i arrendada per mans de la "Causa Pia de Moià".

L'any 1897 la poua és arrendada a la societat barcelonina anomenada Font Albiñana y Cia. qui comercialitzava amb la ciutat i que deixarà el negoci l'any 1815 en veure que no és rendible. A partir de llavors és quan la Poua Nova de la Franquesa ja no es va tornar a reomplir de glaç i va romandre abandonada junt amb la Poua Vella fins que van ser explotades de nou entre els anys 1892 i 1915.

Bibliografia

Consorti del Moianès (2006); Fullet " Arquitectura Preindustrial al Moianès ". Moià.

Gallardo, A (1933); " El glaç natural, una indústria que desapareix ". Butlletí del centre excursionista de Catalunya. Club Alpí Català. Any XLIII. N° 455. Fàbrega, Albert (2013): Pous de glaç. Sant Vicenç de

Castellet: Farell

Perarnau i Llorens, J (1992); Els pous de glaç de la comarca del Bages. Assaig d'interpretació i localització.
5. Quaderns. Manresa.

